

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturvårdsenheten
Maria Thordarson
0501-60 54 21

Beslut
2007-09-18

Diarienummer
511-39663-2006

Sida
1(11)

Beslut om bildande av naturreservatet Hönsäters sjöskog i Götene kommun

Innehåll

Beslut om bildande m.m.
Syfte
Beslut om föreskrifter
Beskrivning av naturreservatet
Planeringsbakgrund
Ärendets handläggning
Skälen för beslut
Upplysningar
Ersättningstalan
Kungörelse
Hur man överklagar

Bilagor

Bilaga 1. Beslutskarta
Bilaga 2. Översiktskarta
Bilaga 3. Skötselplan
Bilaga 4. Sakägarförteckning
Bilaga 5. Besvärshänvisning O4:1
Bilaga 6. Sändlista

Administrativa uppgifter

Namn:	Naturreseptatet Hönsäters sjöskog
RegDOS ID	2013016
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Götene
Ungefärlig mittpunkt	407885 - 650002
Fastigheter och ägare:	<i>Enligt sakägarförteckning (bilaga 4)</i>
Nyttjanderättsinnehavare:	<i>Enligt sakägarförteckning (bilaga 4)</i>
Areal (ha):	26,3 hektar
Förvaltare:	Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Natura 2000-beteckning:	SE0540063
Naturgeografisk region:	Vänerslätterna
Objektskategori:	Sö
IUCN-kategori:	Habitat/Artskyddsområde

Beslut om bildande m.m.

Länsstyrelsen förklarar det område som avgränsats på kartan i bilaga 1 som naturreservat. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808).

Naturreservatets gränser ska märkas ut i terrängen.

Namnet ska vara **Naturreservatet Hönsäters sjöskog**.

Länsstyrelsen fastställer skötselplanen i bilaga 3. Beslutet är fattat med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m..

Länsstyrelsen har tidigare beslutat om följande områdesskydd som berör det nu bildade naturreservatet:

- Kinnekulle naturvårdsområde enligt 19 § naturvårdslagen (1974:1025) den 13 september 1982, dnr 11.126-1064-82

Länsstyrelsen beslutar att detta områdesskydd upphävs inom de delar som berörs av naturreservatet när nu aktuellt beslut vunnit laga kraft.

Syfte

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara och utveckla en, främst för svampfloran, mycket viktig kalkbarrskog.
- friluftsliv som grundar sig på allemansrätten ska kunna bedrivas i naturreservatet.
- bevara de inom området förekommande naturtyperna och arterna, som är medtagna i EU:s art- och habitatdirektiv och fågeldirektiv, i gynnsamt tillstånd. Dessa är: *näringsrik granskog*, 9050.

Syftet skall tryggas genom att:

- området även fortsättningsvis domineras av mogen till åldrig barrskog där både gran och tall förekommer.
- mängden död ved tillåts öka.
- anordningar för det rörliga friluftslivet underhålls löpande.

Beslut om föreskrifter

Länsstyrelsen beslutar att följande föreskrifter ska gälla i naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

A. Föreskrifter om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden (7 kap 5 § miljöbalken)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. avverka skog, gallra, röja eller utföra skogsvårdsåtgärd.
2. ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle.

3. anordna upplag, tippa eller fylla ut med massor.
4. borra, spränga, schakta, gräva, markbearbeta eller bedriva täkt av något slag.
5. markavvattna, skyddsdikey, rensa, lägga igen eller kulvertera dike, dämna eller utföra annan åtgärd som kan påverka områdets hydrologiska förhållanden.
6. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel eller tillföra kemiska eller naturliga växtnäringsämnen.
7. anlägga eller bredda väg, parkeringsplats eller stig.
8. anlägga mark- eller luftledning, stängsel eller hägnad.
9. uppföra byggnad eller anläggning.
10. uppföra mast, torn, vindkraftverk eller liknande anordning.

Föreskrifter enligt A ovan gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel.
- Vid reparation och underhåll av befintliga vägar.
- Tillståndsgiven verksamhet för Paroc AB angående utsläpp till vatten.

B. Föreskrifter om skyldighet att tåla visst intrång (7 kap 6 § miljöbalken)

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas.

1. Utmärkning av naturreservatet i terrängen.
2. Uppsättning och underhåll av informationstavla.
3. Anordning och underhåll av vandringsstigar.
4. Vegetationsröjning, gallring och avverkning av träd, buskar och sly.
5. Undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.
6. Körning med motordrivet fordon i samband med skötselåtgärder.

I den till detta beslut hörande skötselplanen (bilaga 3) framgår i detalj var anordningar ska utföras och åtgärder vidtas.

C. Ordningsföreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet (7 kap 30 §)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. framföra motordrivet fordon annat än på bilväg.
2. cykla annat än på anlagd väg.
3. rida i kärr och våtmarker. Ridning får inte ske på sådant sätt att naturvärden eller vandringsstigar skadas.
4. elda.
5. medföra okopplad hund.
6. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda, stående eller omkullfallna träd och buskar.
7. plocka eller gräva upp gräs, örter, mossor, lavar eller svampar. Det är dock tillåtet att plocka bär och matsvamp.

8. fånga eller insamla ryggradslösa djur.
9. inplantera djur- eller växtart.
10. bryta loss, knacka sönder eller föra bort sten, mineral eller fossil från reservatet.
11. sätta upp tavla, plakat, affisch, skylt eller göra inskrift.

Det är vidare förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

12. anordna orienteringstävlingar eller andra arrangemang för fler än 200 personer.
13. anordna organiserad ridning annat än på anlagd väg.

Föreskrift 1 gäller ej vid uttransport av fäلت vilt med fordon på sådant sätt att det inte uppkommer skador på mark eller vegetation.

Föreskrift 5 gäller ej fastighetsägare eller innehavare av särskild rätt vid utövande av jakträtt.

Om ridning sker på sådant sätt att naturvärden eller vandringsstigar skadas kan Länsstyrelsen komma att ompröva föreskrift 3.

Föreskrifter enligt C ovan gäller inte när förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel.

Beskrivning av naturreservatet

Natur- och kulturvärden

Reservatet Hönsäters sjöskog är beläget intill Vänerstranden på Kinnekulles norra sida, mellan Hällekis samhälle och Hällekis camping. Reservatet ligger på Kinnekulles sandstenslager och topografin är delvis relativt flack. Kustlinjen ned mot Väneren är dock bitvis ganska brant och en högre sandstensklev går igenom reservatet.

Reservatet består framför allt av förhållandevis gammal grandominerad barrskog.

Jordarna är relativt djupa och näringstillgången är god. Det finns dessutom en tydlig kalkpåverkan. Granen dominerar men det finns även relativt stora inslag av tall i mer utsatta lägen. Granskogen är förhållandevis gammal och död ved förekommer i relativt god omfattning. Skogen är mycket viktig för mykorrhizabildande svampar, bland annat finns det här flera arter av de sällsynta jordstjärnorna.

Markanvändning

Det avgränsade reservatet tillhörde Hönsäter under 1600- och 1700 talen. Marken anges på äldre kartor som utmark och betecknades som "oduglig, stenig mark med björk, gran och tall". På häradskartan från slutet av 1800-talet anges merparten av området som skog/utmark med barrträd.

Friluftsliv

Kinnekulle vandringsled löper strax utanför reservatet. Den ansluter till en markerad vandringsled i södra kanten av reservatet.

Bebyggelse och anläggningar

En väg går genom reservatet fram till Hällekis camping. Luftledningarna tangerar reservatet intill reservatets sydöstra hörn.

En mer utförlig beskrivning av området lämnas i skötselplanen.

Planeringsbakgrund

Riksintressen m.m.

Naturreseptatet Hönsäters sjöskog ligger inom riksintresse för naturvård (NR014055), riksintresse för kulturmiljövård (KR11), riksintresse för friluftsliv (FR05) samt riksintresse enligt 4 kap MB. Område med särskilda bestämmelser för hushållning med mark och vatten enligt 4 kap MB; Vätern. Området omfattas också delvis av Natura 2000 (SE0540063). Större delen av reservatet ligger inom strandskydd (300 meter).

Kommunal översiktsplan samt detaljplan

Beslutet överensstämmer med intentionerna i översiktsplanen för Götene kommun.

Reservatet omfattas delvis av detaljplan fastställd den 7 november 1977. Markområdet är i detaljplanen reglerat som park eller natur och överensstämmer därmed med intentionerna i reservatet.

Internationell betydelse

Hönsäters sjöskog ligger delvis inom Natura 2000-området Kinnekulle, SE0540063. Bildandet av naturreseptatet är en del av projektet *Platåberget Kinnekulle – restaurering och bevarande* som delfinansieras av EU-fonden Life-natur.

Befintligt områdesskydd

Hönsäters sjöskog ingår delvis i Kinnekulle naturvårdsområde. Länsstyrelsen beslutade om naturvårdsområdet den 13 september 1982. Detta beslut upphävs inom naturreseptatet Hönsäters sjöskog när reservatsbeslutet vunnit laga kraft.

Ärendets handläggning

Hela Kinnekulle ingår i nätverket av EU:s mest värdefulla naturtyper Natura 2000. Sverige har därmed ett ansvar att långsiktigt bevara de naturtyper och arter på Kinnekulle som är kopplade till de två EU-direktiven Habitatdirektivet och Fågeldirektivet. År 2001 sökte Länsstyrelsen, efter samråd med berörda markägare och brukare, medel ur EU-fonden Life Natur för att möjliggöra detta inom ramen för projektet "Platåberget

Kinnekulle – restaurering och bevarande” (LIFE02NAT/S/8484). Projektet pågår från november 2001 t.o.m. september 2007.

Inom projektet ska minst 850 ha skogsmark och gräsmark som behöver anpassad skötsel för att naturvärdena ska utvecklas och bevaras, avsättas som naturreservat. Genom bildande av naturreservatet Hönsäters sjöskog uppfylls delar av detta åtagande.

Förslag till skötselplan har utarbetats av konsultfirman Pro Natura. Ett utkast till skötselplan har presenterats i fält för berörda fastighetsägare och Länsstyrelsen i dec 2003. Reservatsområdet har därefter minskats ned för att tillgodose fastighetsägarens önskemål. Vissa Natura 2000- habitat inom fastigheten omfattas därmed inte av naturreservatet. För N2000- habitat finns en fastställd bevarandeplan. Fastighetsägaren kommer, enligt muntlig överenskommelse, att sköta dessa habitat i enlighet med fastställd bevarandeplan för Kinnekulle så att naturvärdena långsiktigt bibehålls och utvecklas. Fastighetsägaren ska samråda med Skogsstyrelsen, som är tillsynsmyndighet för Natura 2000-områden, innan åtgärder utförs inom N2000- habitat.

Naturreservatet ligger i direkt anslutning till industriområde för Paroc AB efter planerad utvidgning i sydväst. Gränsen för naturreservatet är i denna del, i överenskommelse med Götene kommun, lagd så att eventuellt skyddsområde för industriverksamheten omfattas av naturreservatet.

Värdering av berörd mark har utförts av Svefa 2007. Förhandling med berörd fastighetsägare pågår. Götene kommun har godkänt reservatsbildningen utan krav på ersättning för markintrång.

Götene kommun, Hamre Hus AB samt Kinnekullevägens samfällighetsförening c/o Ove Rosenberg, har, som berörda mark- och sakägare, förelagts enligt 24 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m m att yttra sig över förslag till beslut med föreskrifter och skötselplan.

Förslaget till naturreservat har remitterats till Götene kommun och Skogsstyrelsen. Paroc AB, LRF Skaraborg, Naturskyddsföreningen Skaraborg, Götene-Kinnekullekretsen av naturskyddsföreningen, Västergötlands ornitologiska förening, Västgötabergens svampklubb, Kinnekulle hembygdsförening, Husaby hembygdsförening, Västergötlands botaniska förening, Västsvenska entomologklubben, Bengt Weidow, Södra skog samt Geologisk förening har fått förslaget för kännedom och eventuellt yttrande.

Följande yttranden har inkommit:

Götene kommun är positiv till bildandet av naturreservat på Kinnekulle. Kommunen tycker det är viktigt att markägarnas synpunkter vägs in i arbetet.

Länsstyrelsens kommentar: Markägarens synpunkter har beaktats i arbetet med bildandet av naturreservatet.

Hamrehus AB har föreslagit att avgränsningen av naturreservatet ändras så att hygget och ytterligare en del av stranden ingår för att därmed få ett mer sammanhållet reservatsområde.

Länsstyrelsens kommentar: Avgränsningen av reservatet har tidigare ändrats enligt fastighetsägarens önskemål så att naturreservatet blivit mindre än planerat. Länsstyrelsen har vid det tillfället föreslagit att gränsen läggs rakt ner mot stranden. Länsstyrelsen har nu justerat gränsen enligt gemensam överenskommelse så att hygget och strandremsan ingår i reservatet.

Västgötabergens svampklubb anser att bevarandemålet för naturreservatet bör justeras så att trädsiktet förutom gran och tall även bör innehålla lärk. De är emot att man tar bort lärken och tycker att man även bör tillåta att det kommer upp en del ny lärk.

Länsstyrelsens kommentar: Skötselplanen är justerad i enlighet med yttrandet.

Paroc AB har i ett yttrande meddelat att de leder dagvatten och kylvatten från fabriksområdet i två öppna bäckar genom det tänkta naturreservatet samt att även tvättvatten från tvättning av truckar och andra maskiner efter rening eventuellt kommer att ledas till fabriakens dagvatten. Regler för utsläpp av tvättvatten inom vattenskyddsområde kommer att följas.

Länsstyrelsens kommentar: Paroc AB bedriver sin verksamhet inom ramen för ett tillstånd meddelat av Koncessionsnämnden för miljöskydd (Nr 11/87 dnr 503-89/86). För tillståndet gäller villkor bl.a. för utsläpp till vatten. Naturreservatet och de bestämmelser som följer av detta inskränker inte bolagets rätt att bedriva sin tillståndsgivna verksamhet. Huruvida den planerade tvätten av truckar och andra maskiner kan ske inom ramen för Koncessionsnämndens tillstånd avgörs av tillsynsmyndigheten som i detta fall är Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Götene kommun.

Skälen för beslut

Bevarandevärden

Reservatet hyser mycket höga biologiska bevarandevärden knutna till barrskogar på kalkrik jordmån. I första hand gäller detta floran av marksvampar där många sällsynta arter ingår. På längre sikt kan ökad tillgång på död ved gynna ett rikt växt- och djurliv bland vedlevande insekter, svampar och mossor.

De geologiska bevarandevärdena är höga. Inom reservatet går berggrunden i dagen på flera platser och sandstenslagret kan följas tydligt både längs strandzonen och längs branten i reservatets södra delar. Detta exemplifierar

delar av Kinnekulles mycket särpräglade geologi på ett tydligt och pedagogiskt sätt. De kulturhistoriska bevarandevärdena är begränsade. Inom området är värdena för friluftslivet begränsade men dessa värden är däremot höga i omgivningen.

Miljömål

Naturreservatet utgör ett led i arbetet med att uppnå det av riksdagen antagna miljömålet *Levande skogar*, delmål 12.1 - långsiktigt skydd av skogsmark.

Intresseprövning

Med hänsyn till områdets värden och naturreservatets syften kommer pågående markanvändning att avsevärt försvåras. Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § MB finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Hushållningsbestämmelser

Naturreservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap. MB och med den för området gällande översiktsplanen.

Upplysningar

Dispens från föreskrifterna m.m.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen medge dispens från föreskrifterna för naturreservatet. Dispens får dock inte lämnas för åtgärder som strider mot syftet med reservatet. Om det finns synnerliga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslutet om naturreservatet (7 kap 7 § miljöbalken).

Gagnvirke

Alla virkessortiment inkl. grenar och toppar (GROT) som tas ut ur området med stöd av föreskrifter och skötselplan tillfaller reservatsförvaltaren.

Insektsangrepp

Det ansvar som markägaren har enligt 29 § skogsvårdslagen kommer efter naturreservatsbildningen att vara statens ansvar.

Annan lagstiftning gäller som vanligt

Vid sidan av föreskrifterna för naturreservatet gäller annan lagstiftning som vanligt. Lagar och föreskrifter som bedöms vara av särskild betydelse för att syftet med naturreservatet ska uppnås är t.ex. följande:

- För att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i Natura 2000-området krävs tillstånd. Undantag är verksamheter eller åtgärder som direkt hänger samman med, eller är nödvändig för, skötseln och förvaltningen av det särskilda bevarandeområdet. Länsstyrelsen får lämna tillstånd endast om vissa villkor är uppfyllda. (7 kap 28a, 28b och 29 §§ miljöbalken).
- Regler om körning i terräng i terrängkörningslagen och terrängkörningsförfordningen.
- Regler om fridlysning av växter och djur i miljöbalken och artskyddsförfordningen.

Förvaltare och förvaltningsuppgifter

- Förvaltare är Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Förvaltningen ska ske i samverkan med fastighetsägaren och Götene kommun.
- Naturreservatets gränser märks ut i terrängen genom förvaltarens försorg enligt anvisningar av Naturvårdsverket.
- Förvaltningen bedrivs enligt den skötselplan som fastställts av Länsstyrelsen. Skötselplanen ska ligga till grund för naturreservatets skötsel och ska vid behov revideras.

Ersättningstalan

Om överenskommelse om ersättning inte kan träffas, måste sakägare som vill göra anspråk på ersättning eller inlösen väcka talan i Miljödomstolen som får avgöra ersättningsfrågan. Sådan talan måste enligt 31 kap 13 § miljöbalken lämnas in till Miljödomstolen inom ett år efter att detta beslut vunnit laga kraft, i annat fall förlorar sakägaren rätten till ersättning.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling och i Nya Lidköpings tidning, Skaraborgs läns tidning Skara tidning, Skaraborgsbygden samt Göteborgsposten.

Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken träder i kraft den dag som framgår av kungörelsen i författningssamlingen och gäller omedelbart även om de överklagas.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bifogat formulär O4:1.

I detta ärende har länsöverdirektör Göran Bengtsson beslutat. Biträdande naturvårdsdirektör Maria Thordarson har varit föredragande. I handläggningen har också deltagit naturvårdsdirektör Sven Swedberg, antikvarie Lisa Ragnarsson, biträdande länsarkitekt Jens Rasmussen och länsjurist Conny Claesson.

Göran Bengtsson

Maria Thordarson

Beslutskarta

Bilaga 1

Naturreseptatet Hönsäters sjöskog Götene kommun

Tillhör Länsstyrelsens beslut enligt
7 kap 4 § Miljöbalken. Dnr 511-39663-2006

Gräns för naturreseptat

Skala 1:10 000

0 100 200 Meters

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Utdrag ur GSD Fastighetskarta
Copyright Lantmäteriet, dnr 106-2004/188

Vänern

Kinneviken

